

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสำรวจศักยภาพของพื้นที่แก่งละว้าในการรองรับงานวิจัยและพัฒนาแบบบูรณาการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (KKU Communities Area Base) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาในพื้นที่เป้าหมาย 3 ตำบล คือ ตำบลเมืองเพีย และตำบลบ้านไผ่ ในอำเภอบ้านไผ่ และตำบลโคกสำราญ ในอำเภอบ้านแฮด ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ จากศูนย์ข้อมูลเพื่อการวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม งานโครงการวิจัยต่างๆ อาทิ งานโครงการละว้า ศูนย์ปฏิบัติการวิจัยโรคเขตร้อน มหาวิทยาลัยขอนแก่น และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานจังหวัดขอนแก่น สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น สำนักงานชลประทานที่ 6 ที่ว่าการอำเภอบ้านไผ่ และที่ว่าการอำเภอบ้านแฮด

ขั้นตอนที่ 2 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้นำในชุมชน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของ ตำบลเมืองเพีย ตำบลบ้านไผ่ และตำบลโคกสำราญ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 จัดให้มีการซักถามและแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันในลักษณะการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในแต่ละตำบลที่เป็นพื้นที่เป้าหมายดังกล่าว เพื่อเพิ่มเติมให้ได้ข้อมูลจากทุกคุ้มทุกหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 4 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้นำทุกหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ติดกับแก่งละว้า เพื่อให้ได้ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่และชุมชนรอบแก่งละว้า

จากการศึกษาวิจัยพบว่า แก่งละว้าเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในจังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่ฝั่งขวาของลำน้ำชีมีน้ำขังในแก่งละว้าตลอดทั้งปี มีเนื้อที่ประมาณ 109 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,000 ไร่ ความยาวที่สุดของแก่งละว้า ประมาณ 11 กิโลเมตร ความกว้างที่สุดประมาณ 3 กิโลเมตร ในฤดูแล้งจะมีน้ำขังอยู่ในแก่งละว้าประมาณระดับ 156.50 เมตร คิดเป็นความจุของน้ำประมาณ 19 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ผิวน้ำประมาณ 10 ตารางกิโลเมตร

แก่งละว้าเป็นทรัพยากรที่เป็นทั้งแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร และเป็นแหล่งทรัพยากรที่ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านในท้องถิ่นทั้งที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ติดแก่งละว้า และบริเวณใกล้เคียง

แก่งละว้าตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด และตำบลบ้านไผ่ ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ โดยมีหมู่บ้านรอบแก่งละว้า จำนวน 20 หมู่บ้าน คือ

- ตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด ได้แก่ หมู่บ้าน
 - บ้านโคกสำราญ หมู่ 1, 11, 14
 - บ้านดอนปอแดง หมู่ 5, 16
 - บ้านหนองหัวช้าง หมู่ 8
- ตำบลบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ ได้แก่หมู่บ้าน :-
 - บ้านเป้า หมู่ 3
 - บ้านโนนละม่อม หมู่ 4
 - บ้านธาตุ หมู่ 5
 - บ้านป่าแดง หมู่ 6
- ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ ได้แก่หมู่บ้าน :-
 - บ้านเมืองเพีย หมู่ 1, 2, 8
 - บ้านหนองนางขวัญ หมู่ 9
 - บ้านละว้า หมู่ 5, 6, 10
 - บ้านคามวารี หมู่ 14
 - บ้านซีกกค้อ หมู่ 7, 13

ชุมชนและพื้นที่แก่งละว้ามีศักยภาพในด้านต่างๆ โดยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า ประชากรในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ การทำนา ทำธูปเทียน ประมง และมีอาชีพรองหรืออาชีพเสริม คือ การเลี้ยงปลา เพาะเห็ด เลี้ยงวัว เลี้ยงเป็ด เก็บบัว นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีการรวมกลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มทอเสื่อธูปเทียน กลุ่มทอผ้า กลุ่มปลูกข้าวนาปรัง กลุ่มทำก้านลำต้ และกลุ่มแม่บ้านทำปลาร้าของส่วนหน่วยงาน/องค์กรที่ให้การส่งเสริมอาชีพแก่ประชากรในท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อม สำนักงานส่งเสริมการเกษตร และศูนย์มีชัย

สำหรับประชากรที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานที่ไม่ได้ทำงานในหมู่บ้านของตน บางส่วนจะเข้ามาทำงานที่โรงงานแหวน และศูนย์มีชัย ในจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ยังมีบางส่วนของไปทำงานในกรุงเทพฯ จังหวัดระยอง และจังหวัดชลบุรี อย่างไรก็ตามยังมีผู้ว่างงานประมาณกว่า 10 คนต่อหมู่บ้าน ซึ่งกลุ่มคนว่างงานนี้ยังไม่มีใครได้เข้าโครงการต้นกล้าอาชีพที่รัฐบาลให้การส่งเสริม อีกทั้งยังไม่มีนักพัฒนาหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามาทำงานพัฒนาในชุมชน/หมู่บ้านรอบแ่งละว่า ในหมู่บ้านมีพื้นที่ปลูกผักปลอดสารเคมี และแม่ค้าในตลาดจะเข้ามารับซื้อในหมู่บ้าน

ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่พบคือ ชาวบ้านมีเงินไม่พอใช้ อีกทั้งผู้สูงอายุในหมู่บ้านยังต้องรับภาระเลี้ยงหลาน จึงไม่มีเงินพอที่จะลงทุนประกอบอาชีพเสริม ได้แต่รอเงินกู้ SML แม้ว่าที่ผ่านมารัฐบาลได้จัดสรรเงินกู้ SML มาให้ก็ตาม แต่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดให้ชาวบ้านทำอาชีพหรือผลิตชิ้นงานตามความต้องการของรัฐบาล ซึ่งไม่ตรงกับวัตถุประสงค์หรือความต้องการของชาวบ้าน จึงได้คืนเงิน SML กลับไป

สำหรับศักยภาพของแ่งละว่าในด้านเศรษฐกิจนั้น กล่าวได้ว่าแ่งละว่านอกจากจะเป็นแหล่งน้ำที่ชาวบ้านในชุมชนใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือนแล้วยังเป็นแหล่งน้ำที่สร้างการงานอาชีพและสร้างรายได้สำหรับชาวบ้านได้ตลอดปี

เมื่อประเมินถึงศักยภาพในด้านนี้พบว่ามีความเป็นไปได้อย่างมาก หากจะได้มีการจัดหรือพัฒนาสถานที่บริเวณแ่งละว่าให้เป็นศูนย์กลางตลาดนัดปลา ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น นอกจากนี้ หากมีหน่วยงานหรือนักวิชาการเข้ามาให้การฝึกอบรมอาชีพ หรือเทคนิควิธีการผลิตสินค้าให้มีความสวยงาม/มีมาตรฐาน ก็จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าท้องถิ่นและสามารถขยายตลาดได้มากขึ้น

2. ด้านสังคม

แม้ว่าจะมีโรงเรียนอยู่ในชุมชนหมู่บ้านตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก็ตาม แต่ผู้ปกครองที่พอจะมีฐานะส่วนใหญ่ก็จะส่งลูกหลานไปโรงเรียนที่ใหญ่กว่า เช่น ที่บ้านไผ่ ที่ตัวเมืองขอนแก่น เพราะเห็นว่าครูสอนดีกว่า และเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้กับลูกหลาน อีกทั้งเป็นการแยกหมู่เพื่อนในหมู่บ้านเพื่อไม่ให้ชวนกันไปเที่ยวเล่นหรือไม่เรียนหนังสือ อย่างไรก็ตามหากมีการพัฒนาให้โรงเรียนในชุมชนมีคุณภาพการศึกษาดีขึ้น หรือเทียบเคียงกับโรงเรียนในตัวอำเภอหรือในเมือง ก็จะเป็นการลดช่องว่างคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนในชุมชนและในเมือง อีกทั้งเด็กนักเรียนในชุมชนก็จะสามารถแข่งขันกับโรงเรียนอื่นๆ ได้

ผู้สูงอายุในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นผู้ดูแลเลี้ยงดูหลานๆ รายได้ส่วนหนึ่งมาจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามที่รัฐบาลจัดให้

ในด้านสาธารณสุขพบว่า ในชุมชนมีทั้งสถานีนามัยประจำตำบล มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานทุกหมู่บ้าน และมีแพทย์แผนไทย ที่ให้การรักษาพยาบาลสำหรับคนในชุมชน แต่สำหรับโรคเฉพาะทาง เช่น เบาหวาน พยาธิใบไม้ตับ ชาวบ้านต้องพึ่งโรงพยาบาลอำเภอ แต่หากป่วยหนัก หรือเป็นโรคร้ายแรง ก็จะไปรับการรักษาในตัวเมืองขอนแก่น เช่น โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ สำหรับปัญหาสุขภาพที่พบส่วนใหญ่ คือ โรคเบาหวาน พยาธิใบไม้ตับ มะเร็งตับ มะเร็งท่อน้ำดี และเท้าเปื่อย อย่างไรก็ตามผู้นำท้องถิ่นและชาวบ้าน ต้องการให้มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปในหมู่บ้าน เพื่อให้การรักษาโรคและแนะนำเรื่องสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ก็จะช่วยลดปัญหาสุขภาพของชาวบ้านได้ และสะดวกสำหรับชาวบ้าน โดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้น้อย

สำหรับความเป็นชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่นพบว่า ทุกหมู่บ้านมีลักษณะเป็นชุมชนดั้งเดิมที่คนในหมู่บ้านต่างๆ รู้จักกัน มีความรักสมัครสมานสามัคคีกันดี คนในชุมชนเคารพนับถือผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน มีการพึ่งพาอาศัยกันในหมู่เครือญาติ มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย มีงานบุญประเพณีร่วมกัน ดังนั้น เมื่อประเมินถึงศักยภาพในด้านนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่า ความเป็นชุมชนและความร่วมมืออันดี ของชาวบ้านในชุมชนหากจะได้มีการฝึกสอนการฟ้อนรำและดนตรีพื้นบ้านให้ชาวบ้านเพื่อนำมาแสดงในงานประเพณี หรือ เทศกาลต่างๆ ก็จะช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน อันจะส่งผลดีต่อการท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

ส่วนปัญหาสังคมในท้องถิ่นที่พบ ได้แก่ การติดยาบ้า ดมกาว ติดเหล้า – บุหรี่ ติดพนัน ฉกชิงวิ่งราวและขโมย แต่ก็มีจำนวนไม่มากนัก

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาในด้านนี้พบว่า ในชุมชนยังไม่มีระบบระบายน้ำเสีย กล่าวคือเป็นการทิ้งน้ำเสียให้ซึมลงดินไปเอง และในช่วงฤดูฝนมักเกิดปัญหาน้ำขัง ทำให้เกิดเป็นแหล่งเพาะยุงลาย ซึ่งทำให้ชาวบ้านป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก ส่วนในเรื่องขยะนั้น ชุมชนบางแห่ง อบต. นำถึงขยะมาวางไว้ในแต่ละบ้าน (อัตรา 10 บาท/ถัง) และจะมีเจ้าหน้าที่มาเก็บขยะเดือนละ 2 ครั้ง สำหรับบางหมู่บ้านที่ อบต. ไม่ได้นำขยะมาไว้ให้ ชาวบ้านก็จะรวบรวมขยะ ไปทิ้งที่ป่าช้า ซึ่งห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร

การที่แก่งละว้าอยู่ในอาณาเขตของตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด และตำบลบ้านไผ่ ตำบลเมืองเพีย ในอำเภอบ้านไผ่นั้น แต่ละตำบลมีการดูแลแก่งละว้าที่อยู่ในเขตของตนเท่านั้น มิได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการจัดการหรือดูแลแก่งละว้าร่วมกัน สำหรับพื้นที่ส่วนกลาง ชาวบ้านสามารถไปหาปลาหรือเก็บบัว/ ผักบัว/ รากบัว ไปบริโภคเองหรือนำมาขายก็ได้

สำหรับศักยภาพของแก่งละว้า พบว่า แก่งละว้ามีจุดแข็งคือ เป็นแก่งที่อุดมสมบูรณ์ กล่าวคือ เป็นทั้งแหล่งอาหาร และแหล่งน้ำ ทำให้ดินดี ป่า นา ไร่ สวน อุดมสมบูรณ์ แก่งละว้าจึงเป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำของคนในท้องถิ่น

แต่แก่งละว้าก็มีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนซึ่งเกิดน้ำท่วมทุกปี ปีละประมาณ 2 เดือน และหากปีใดมีน้ำหลากมากก็จะมีน้ำเอ่อล้นตลิ่งจากเขตอำเภอชนบท ไหลเข้ามาในแก่งละว้า ทำให้เกิดน้ำท่วมมาก ดังนั้นในช่วงน้ำท่วมจึงไม่สามารถทำประโยชน์ให้ชาวบ้านได้มากนัก และสำหรับหน้าแล้ง บึงแก่งละว้าก็ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้มาก เพราะบึงนี้จะมีทางน้ำไหลออกในช่วงหน้าแล้งถึงสองทางคือ ห้วยจิบแจง และห้วยปากผีแบ่ง อีกทั้งทางการประปาส่วนภูมิภาคก็มาเอาน้ำจากแก่งนี้ ไปผลิตประปา ทำให้ชาวบ้านมีน้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตรกรรม

สำหรับสภาพภูมิทัศน์ของแก่งละว้า พบว่าแก่งละว้ามีโอกาสที่จะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น การจัดสถานที่ให้เป็นแหล่งตกปลา มีเรือนาเที่ยว ทำสวนสัตว์เปิดที่โนนพันชาด จัดให้มีศูนย์กลางจำหน่ายสินค้าของท้องถิ่น ทำตลาดนัดปลา ทำรีสอร์ทเพื่อเป็นที่พักผ่อนหรือพักผ่อนหย่อนใจ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแก่งละว้าจะมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ดังกล่าว แต่ข้อจำกัดของชุมชนก็คือ การขาดแคลนงบประมาณ และขาดผู้นำที่จะดึงความร่วมมือระหว่างตำบลต่างๆ เพื่อทำงานและผลักดันให้เกิดการพัฒนาดังกล่าวร่วมกันได้

ดังนั้น ผู้บริหารท้องถิ่นจึงคาดหวังว่า หากส่วนกลาง (จังหวัดขอนแก่น) จะเป็นศูนย์กลางหลักที่จะให้ความช่วยเหลือทั้งในเรื่องงบประมาณ และการเป็นแกนนำหรือผู้นำในการทำกิจกรรมการพัฒนา โดยได้รับความช่วยเหลือในด้านวิชาการจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ความหวังที่แก่งละว้าจะได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวก็จะสัมฤทธิ์ผล อีกทั้งยังเป็นแหล่งสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ ให้กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืนอีกด้วย

4. ด้านการวิจัยและพัฒนา

จากการลงพื้นที่ในทุกหมู่บ้าน พบว่าผู้นำท้องถิ่น ผู้นำสตรี กลุ่มอาชีพ ผสส.อสม. และชาวบ้านให้ความร่วมมืออย่างดี และมีความไว้วางใจคณะผู้วิจัยในการให้ข้อมูล และการสัมภาษณ์ทั้งที่เป็น การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม นอกจากนี้ยังมีความกระตือรือร้นที่จะให้คณะผู้วิจัยได้เยี่ยมชมงาน OTOP และการทำงานของกลุ่มอาชีพต่างๆ ของหมู่บ้าน ขณะเดียวกัน คนในท้องถิ่นได้แสดงออกถึงความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งสถาบันวิจัยและพัฒนา ในการเป็นผู้ประสานงานกลางกับหน่วยงาน หรือ ผู้เกี่ยวข้อง
 ดังนั้นจากศักยภาพของพื้นที่และชุมชนที่เป็นอยู่ พื้นที่ดังกล่าวสามารถเป็นชุมชนต้นแบบที่จะ
 รองรับงานวิจัยและพัฒนาในด้านต่างๆ ดังกล่าวอย่างบูรณาการของมหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผลจากการสำรวจศักยภาพพื้นที่แก่งละว้า ทำให้คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงศักยภาพของแก่ง
 ละว้าที่จะเป็นฐานหรือชุมชนต้นแบบในการพัฒนา แต่ทั้งนี้แก่งละว้าควรจะได้รับส่งเสริม
 สนับสนุนอย่างบูรณาการจากหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เป็นความจำเป็นหรือ
 ความต้องการของพื้นที่ ดังนี้

5.2.1 ควรมีศูนย์ประสานงานกลางในการวิจัยและพัฒนาพื้นที่แก่งละว้า ซึ่งในเรื่องนี้
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาสามารถทำหน้าที่นี้โดยให้แก่งละว้าเป็นชุมชน
 ต้นแบบ (Area Base) ในการศึกษาวิจัยและปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้
 เข้มแข็งยั่งยืนและร่วมเป็นเครือข่ายประสานงานด้านการพัฒนาแก่งละว้าเป็นแหล่งท่องเที่ยว
 แหล่งสุขภาพที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง ฯลฯ

5.2.2 ด้านการจัดการน้ำ ควรมีหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวกับการจัดการน้ำ เช่น กรม
 ชลประทาน สถาบันแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่
 10 เป็นต้น ในการร่วมกันปรับปรุงระบบน้ำประปาในหมู่บ้านให้ถูกสุขลักษณะ การจัดการปัญหา
 น้ำท่วม น้ำแล้ง ตลิ่งพัง วัชพืชในแหล่งน้ำ ฯลฯ

5.2.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกองค์กร อาทิ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
 เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ควรทบทวนบทบาทในการดำเนินงานและ
 ส่งเสริมให้แก่งละว้าได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ของจังหวัด
 ขอนแก่นอย่างจริงจัง

5.2.4 ในด้านการป้องกันและแก้ปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีซึ่งเป็น
 ปัญหาหลักของชุมชนนั้น ควรมีการร่วมมือกันทำงานจากหลายๆ หน่วยงาน โดยจัดทำเป็น
 โครงการบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและโรคมะเร็งท่อน้ำดีอย่างต่อเนื่องทั้งในด้าน
 การวิจัย การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษา การเฝ้าระวัง ตลอดจนการให้ความรู้ความเข้าใจ
 เกี่ยวกับโรคและการป้องกันโรคต่างๆ ดังกล่าวในพื้นที่อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังควรมีการ
 ประยุกต์ใช้และนำความรู้นี้เป็นต้นแบบในการควบคุมการระบาดของพยาธิในแหล่งน้ำนี้และแหล่ง
 น้ำอื่นๆ เพื่อลดอุบัติการณ์ของโรคพยาธิใบไม้ตับ รวมทั้งมะเร็งท่อน้ำดี ซึ่งเป็นปัญหาของชาว
 อีสาน และของประเทศในอนาคต

สำหรับปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่จำนวนไม่น้อยป่วยเป็นโรคเบาหวานนั้น หากมหาวิทยาลัยขอนแก่นจัดให้มีหน่วยปฏิบัติการ โดยคณะแพทย์ จากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ และ/หรือ เครือข่ายวิทยาศาสตร์สุขภาพเข้าไปให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติตัว การดูแล และอาหารการกินสำหรับประชาชนที่เป็นโรคเบาหวานและการบำบัดรักษาซึ่งอาจจะเป็นแพทย์แผนปัจจุบันหรือแพทย์ทางเลือกก็จะช่วยป้องกันและลดจำนวนหรือความรุนแรงของโรคดังกล่าวได้

ส่วนปัญหาผู้ป่วยโรคเอดส์ในพื้นที่ ซึ่งแม้ว่าพบในจำนวนที่ไม่มากนักก็ตาม แต่ก็ เป็นโรคที่ควรจะได้มีการป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดรวมถึงการดูแลรักษาเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถ ดำเนินชีวิตได้ตามปกติและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การจัดตั้งศูนย์พักฟื้นดูแลผู้ป่วยเอดส์ใน รูปแบบโฮมสเตย์ มีโครงการบำบัดรักษา ไม่ว่าจะเป็นยาแผนปัจจุบันหรือสมุนไพรพื้นบ้านอย่าง เต็มประสิทธิภาพ มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและแนวทางในการป้องกันโรค

5.2.5 ควรมีการให้ความรู้ด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนา ได้แก่

1) ให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงดิน ดินเค็ม ดินกร่อย รวมทั้งการดำเนินงาน ด้านเกษตรปลอดสารเคมี เกษตรธรรมชาติ เกษตรพึ่งตนเอง เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรประณีต เกษตรยั่งยืน ฯลฯ

2) ให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์น้ำจืดและสัตว์เลี้ยง เช่น ปลา ปู กุ้ง หอย สุนัข แมว แพะ เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจถึงพิษภัยและรู้จักวิธีป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับทั้งจากการบริโภค และการเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยงต่างๆ

3) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรเข้าไปให้การศึกษารณรงค์ เรื่องการแปรรูปอาหาร การทำไส้กรอกวัว ควาย รวมทั้งป้องกันระวังโรคพยาธิใบไม้ตับในวัตถุดิบที่จะแปรรูป ไม่ว่าจะเป็น ปลาرائبอง การทำปลาต้ม และการพัฒนาอาหารรูปแบบใหม่ๆ เพื่อสร้างรายได้หรือพัฒนาอาชีพ ให้กับชาวบ้าน

4) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรให้การศึกษากับประชาชนในชุมชนแก่งละว้าในเรื่องการนวดแผนไทย การจับเส้น การประคบร้อน – เย็น รวมถึงการบำบัดแบบสปา และการออกกำลังกายอย่างเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และปฏิบัติได้จริง

5) มหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถเข้าไปทำโครงการอบรมให้ความรู้เบื้องต้น ด้านกฎหมาย เช่น การละเมิดสิทธิ การเวนคืนที่ดินทำกินของชาวบ้านที่เหมาะสม การให้ความรู้ เรื่องการบริหารจัดการที่สาธารณประโยชน์รอบแก่งละว้า รวมทั้งการออกกฎระเบียบในการดูแลรักษาแก่งละว้าอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

5.2.6 มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สามารถเข้าไปออกแบบโครงสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่งละว้า ออกแบบอาคารและจัดสร้างบ้านดินให้กับชุมชนที่มีศักยภาพและให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ เพื่อนำไปจัดสร้างเป็นที่พักโฮมสเตย์ราคาถูกในชุมชนต่อไป

5.2.7 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรมีโครงการห้องสมุดเฉพาะทางเคลื่อนที่ เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องโรคพยาธิใบไม้ตับ มะเร็งท่อน้ำดี การจัดทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีกลาง โครงการพัฒนาต่างๆ เช่น โครงการเพาะเห็ด ธนาคารข้าว การแปรรูปข้าว กิจกรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กร/ชุมชน เป็นต้น

5.2.8 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรใช้แก่งละว้าเป็นชุมชนต้นแบบ (Area Base) ในการศึกษา วิจัย ดูนาน และเป็นแหล่งปฏิบัติการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งฝึกงานของนักศึกษาคณะต่างๆ เนื่องจากแก่งละว้าเป็นพื้นที่ที่ไม่ไกลจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น อีกทั้งในชุมชนมีผู้นำ พระผู้อาวุโส และประชาชนในพื้นที่ที่พร้อมให้การสนับสนุนส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกรูปแบบ